

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Türkiye'de devlet siyaset yapmaktadır. Belki her toplumsal sistemde devletin kendisine ait bir alanı kurma ve onu koruma çabasından söz edilebilir. Demokrasi ise bu olguyla bireyin özerkliği ve bağımsızlığı arasındaki ilişkiyi belirleme çabasıdır ve demokrasi aslında bireyin devlet karşısındaki haklarının oluşturulması ve korunması sürecinden başka bir şey değildir. O nedenle demokratik rejimde devlet kendi denetimi altında tuttuğu alanlarda da toplumun eğilimi doğrultusunda hareket etmeye mecburdur.

Siyaset bu sürecin işletilmesidir, çünkü devlet, siyasal iktidardan bağımsız değildir. Siyasal iktidarın nüfuz ve müdahale edemediği devlet demokrasisinin de sınırlarını çizen bir olgudur. Dolayısıyla devlet bir değişmezliğe değil değişkenliğe, bir dokunulmazlığa, aşkınlığa değil bir yerselliğe tekabül eder. O anlamda bizatihi devletin zihniyeti ve ideolojik yönelimi olmayacağı gibi soyut devlet denetimi altında kalan kurum da söz konusu değildir. Özerklik, yerinden yönetim, bağımsızlık kurumsal

Aydın bir Türk kadını

planda bu nedenle önemlidir. Aksi takdirde, kurumlar 'devletin ideolojik aygıtları'na dönüşür. Tıpkı Türkiye'de olduğu gibi.

Türkiye'de özellikle devletin kitle iletişim araçları üstündeki denetimi bir erişilmezlik düzeyindedir. 1961 Anayasası'nın getirdiği özerklik anlayışının ortadan kaldırılmasıyla TRT tam bir devlet yayın organı niteliği taşımaktadır. Soyut bir devlet ideolojisinin toplumsallaştırılması bu yayın organının varoluş nedenidir. Kitleler, bu yayın organı tarafından, devletin ideolojisi, yani laisist, milliyetçi ve popülist bir anlayış doğrultusunda 'endoktrine' edilmektedir.

Örneğin, kanallardan yayımlanan, Cumhurbaşkanı'nın katıldığı ve 'Türk Sanat Müziği'nin icra edildiği bir 'eğlence' programında, ağır makyajlar içinde bir kadın şarkıcı yeni ve çok manidar bir 'marş' söylemektedir. Nakaratında 'aydın bir Türk kadınıyım' denilen şarkımarşın sözleri 'günün mana ve ehemmiyeti'ne uygundur: "Şükür ben de Müslüman'ım / Tanrı'ya tamdır imanım / Türkiye'ye kurban canım / Aydın bir Türk kadınıyım." İşin ilginç yanı marşın ikinci kıtasında 'meşaleyiz sönemeyiz / başka rejim denemeyiz' dendiikten sonra ortaya çıkan durumdur. Ekrandaki altyazıda şarkıcının

sözleri verilirken, bu iki mısranın devamında 'sözümüzden dönemeyiz' denmekte, fakat şarkıcı bunu 'hilafete dönemeyiz' şeklinde söylemekte ve yeniden nakaratı okumaktadır: "Aydın bir Türk kadınıyım." Ardından papyonlu, smokinli yönetmen şarkıcının elini öpmekte, kameralar Cumhurbaşkanı'nı hafif mahcup bir ifadeyle 'sanatçıyı' alkışlarken göstermektedir, vs. vs...

Bu, hiç kuşku yok, kadının aydınlığını değil, yalnızca resmi ideolojinin belirlediği laiklik anlayışına teslimiyetini vurgulayan bir marştır. Hayıflanılacak şey, resmi ideolojiyle böylesi bir iç içeliğin aydınlığın kabul edemeyeceği bir durum olduğunun fark edilememesidir. Buradan bir aydın kadın profili değil, ancak bir şablon çıkabilir. Çünkü, sonunda, kadının bağımlılığı, buyruk altında kalışı, kimliğini kazanamayışı, bireyliğini kuramayışı bu ideolojinin ve bu devletin bir tercihidir ve ne yazık ki, kadın bir kez daha kendisini kamunun belirlediği kimlikle özdeşleştirmektedir.

Demokratik bir sistem böylesi bir yaklaşımı kaldırmaz. Fakat, eğer devlet, resmi yayın organında bir ideolojinin propagandasını yapıyor ve 'rejim' buna kabul gösteriyorsa, o toplumun erginleşemeyeceği açıktır ve orada kadın kadar erkek de tutsak demektir.